

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput VIII. De pœnis, quæ in altera vita originali peccato respondent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83656)

etiam ob cæcitatem ac perveraciam, quæ in Judæis tanta est, ut perpauci Christi fidem amplectantur: & si quis Christo nomen dederit, continuo ad relapsum vehementi inclinatione excitatur. Ex solo lacte Judææ nutricis infici puerulos experientia compertum est. At ubi pœna est, etiam culpa invenitur, frequenter Augustino Julianum interpellante: *Fatemini penam, culpam dicite*; Itaque in Judæos culpa Majorum trahitur.

Resp. peccatum Judæorum scriptum esse stylo ferreo, quoniam ejus causa in perpetuam captivitatem sunt deportati, & quemadmodum idololatraz amuleta Deorum suorum suspendunt ad cor, ita Judæi dispersi, quasi insignia dederunt, & *μαρτυρία* patrati sceleris. Id vero non est culpam contrahere, sed quasi sanguinis infamiam, & infortunium natalium. Ita posterius Cham secum ferunt maledictionem paternam: ita peccato Salomonis ejus filii diminutione regni puniti sunt: ita furefectorum ac rebellium nati absque proprii reatus macula habentur infames. Causam reddidi superiori capite ad 3. At, inquit Manso, trahunt Judæi parentibus etiam pravum habitum, cæcitatem, perveraciam, & inclinationem ad imitandum crucifixores. Quid inde? Filii omnes, ut plu-

rimum, pravam affectionem contrahunt parentum; & eorum artes, vitia, moresque imitantur, maxime si eadem sit parentum ac filiorum educatio. At hæc prava affectio non subternitur reatu culpæ, nisi præbeat voluntas assensum. Nemo quippe damnatur propterea quod inclinationem malam ob corporis dispositionem induat semine, aut lacte. Enimvero culpæ reatus vel est privatio originalis justitiæ, vel actualis: illam privationem induxit peccatum Adæ, quia naturam vitiavit originaria justitia exornatam: hanc privationem efficit actualis voluntas, quia iterum animam exuit superinducta justitia. Judæi ergo, ut generantes reliqui, in filios affectiones malas trahunt; quæ, ut in parentibus, ita in posteris nequeunt esse proxima causa damnationis, id est, nocere non possunt nisi volentibus. Qui volunt, ac pereunt, non sunt discreti a massa perditionis, neque eis auxilia, quæ nullum durum cor respuit, sunt Dei proposito preparata. Cur sic discreti non tuerint, non est peccatum Crucifixorum, sed illud, quod trahimus ex Adam; & qui discreti sunt, velamen cordis abjiciunt, eisque sive Judæi sint, sive Gentiles, sive mali improbi que Christiani, *durum est contra stimulum calcitrare.* Act. ix. 5.

C A P U T VIII.

De pœnis, quæ in altera vita originali peccato respondent.

S U M M A R I U M.

1. Referuntur opiniones acatholicorum.
2. Sententia S. Augustini defenditur.
3. Referuntur sententiæ catholicorum.
4. Ponitur conclusio prima.
5. Opinio Gersonis & aliorum refutatur.
6. Ponitur conclusio 2da.
7. Quæ probatur ulterius.
8. Ponitur conclusio 3ta.
9. Quæ confirmatur & autoritate.
10. Et ratione.
11. Conclusio 4ta adstruitur.
12. 13. & 14. Refutantur placita Adversariorum.
15. Probatur conclusio ex scriptura.
16. Probatur Auth. ritate Patrum.
17. 18. & 19. Refutantur responsiones Adversariorum.
20. Refertur sententia S. Augustini.
21. Probatur ulterius conclusio Autoritate Patrum.
22. Ac ratione.

1.
Referuntur
opiniones
acatholico-
rum.

PUEROS non regeneratos baptis-
mate ante rationis usum concedentes
naturæ Pelagiani excludi quidem à
regno cœlorum senserunt, sed frui ta-
men felicitate quadam, ac vita perenni.
Hanc Pelagianorum fuisse hæresim nul-
lus ignorat, traditque expresse Augusti-
nus Har. 88. de peccato origin. cap. 21.
serm. 14. de verbis Apostoli, lib. 11. de
orig. animæ cap. 12. in v. Operis Im-
perf. contra Julianum n. 200. & aliis in

locis complutibus. Eosdem pueros
frui naturali beatitudine, & post judi-
cium extremum super terram esse com-
moraturos censent Catharinus, Pighius,
& Cardinalis Sfondratus. Puniri exclu-
sione regni cœlorum, quod supplicii
genus dicitur pœna damni, consentiant
uno ore Catholici. Sunt ex his nec pau-
ci, nec infimi ordinis, qui ex hac pœ-
na nullum animi dolorem illos experiri
arbitrantur. Augustiniana tandem sen-
tentia

tantia est, illos nedum dolore aliquo macerari, sed etiam plecti pœna sensibili, licet comparate ad eos, qui actualia patrarunt, leni admodum, & mitissima.

2. Antequam hujus doctrinæ positiones afferam, dissimulandum non est, Augustinianæ sententiæ assertores passim appellari à Scholasticorum nonnullis *Tortores puerorum*. Quibus si vicem rependere velimus, nihil est, quod facilius possimus præstare. Nam Florentius Conrius Archiepiscopus Tuamensis, & is quidem non Augustiniani instituti, sed Ordinis Minorum, in libro, quem de hoc argumento conscripsit cap. 26. hos Scholasticos stupendæ animositatis redarguit, à penetrandis Augustini principiis remotissimos esse pronunciat, parum Divinas Scripturas penetrare, & Romanam Ecclesiam, dum Augustini placitum labefactare conantur, non levi forte injuria afficere. Sed nos ab his penitus abstinemus, hac una responsione contenti, tortores damnatorum esse demones; & universorum judicem, ante cujus tribunal etiam pueri sisti debent, esse Deum. Ipse illorum causam aperte novit; nos quæ audivimus ab Augustino, referemus commiserantes Filiorum Adæ conditionem: quæ nisi talis erit, qualem nos opinamur, gratulabimur maximopere. Næ tortores dicuntur, qui nec percutiunt, nec damnant, & commiserantur damnatis!

3. Vetustis hinc conviciis, quæ late expungit Norisius in Vindiciis cap. 3. §. 5. nunc prætermisiss; animadvertendum est, quod Edmundus Simonnet Jesuita doctissimus Disput. v. de peccatis art. 12. ingenue faterur, Latinos Patres post exortam hæresim Pelagianorum magno consensu nostram tenuisse sententiam; quamquam oppositam post sæculum XII. amplexi fuerint fere omnes Doctores Scholastici. Imo nostram definitam in Concilio Florentino arbitratur Petavius alter celeberrimus Jesuita Tom. 1. Theolog. Dogmatum lib. IX. cap. 10. prope finem: quod sine ulla hæsitacione faterur Nicolaus L'Herminier Tom. VI. pag. 441. Quod vero de Scholasticis dictum est, nos utique negare non possumus. Cum enim Magister sententiarum scripsisset dist. XXXI. infantes nullum ignis materialis vel conscientie vermispœnam sensuros, qui primum in eum Commentaria ediderunt, fortasse de hac questione minus solliciti, nec data opera Patrum testimoniis expensis Magistro subscripserunt, tria quoque Scho-

lasticorum lumina D. Thomas, Scotus, & S. Bonaventura. Ob quorum auctoritatem, absit, ut huic assertioni vel minimam erroris notam nos audeamus impingere. At vicissim immerito à nonnullis vexamur, si ab istis recedimus. Nam major pro nobis stat numerus & auctoritas Patrum, si verum est nobiscum cum Augustino Latinos reliquos consentire; quod num verum sit, postea inquiremus. Nec destituimur Scholasticorum suffragiis. Nam parvulos luere pœnam ignis, si Thomam de Argentina exceperis, tenent omnes instituti nostri Doctores. Commemorandus primo Gregorius Ariminensis in 2. dist. 33. q. 3. qui tamen quæstionem his verbis absolvit: *Quia hujus quæstionis non vidi partem aliquam expresse determinatam ab Ecclesia, & tremendum mihi videtur negare auctoritates Sanctorum, e contra etiam non est tutum contraire communi opinioni, & consensioni Magistrorum nostrorum; idcirco neutri parti alteram præferens, dijudicationem earum lectori relinquo.* Atque hanc moderationem nos tenere volumus lectoris judicium expectaturi. Sequuntur Alipius Raylof lib. VIII. de Anima cap. 2. Carolus Moreau Tom. 1. Tertul. p. 2. pag. 89. Cardinalis Norisius in Vind. cap. 3. Gevardi de Peccat. Originali q. 2. art. 5. Petrus Manso Tom. 2. q. XV. Nicolaus Girken Tom. 2. Tract. 1. dub. 4. q. 2. Leonardus Vanroy de Peccatis quæst. ultima, Aurelius Piette Tom. 2. cap. 2. q. IX. atque ut omittam Musæum, Paludanum, aliosque innumeros, Antonius Guerrero Tract. III. §. IX. prioris voluminis Operis Moralium, quod adhuc sub prælo sudat. Ex externis plures laudat citato loco Norisius præsertim ex discipulis Scoti, ut Joannem Poncium, Patrem Macedo, Florentium Conrium, alios. Sylvius 1. 2. q. 86. art. 2. faterur sententiam nostram esse *tum Scripturis, tum Patribus conformiorem.* Estius §. VIII. in dist. 33. secundi libri utriusque argumenta proponit, & affirmat hanc nostram, in quam magnopere inclinat, poni à Fulgentio inter regulas fidei; etsi neutra tanquam fide tenenda sit, nec possit econtra damnari, tanquam hæretica. Ex Sorbonicis Doctoribus luculenter pro nobis scripsit L'Herminier tom. 6. pag. 415. Augustini aliorumque Patrum Africanorum, & Gregorii Magni hanc esse mentem confirmat Ludovicus Habert de Peccatis cap. VII. §. 7. q. 10. Eidem assentitur Juvenin. P. 7. dissert. 7. cap.

cap. 2. quæst. v. Hos commemorasse sufficiat. Nunc dirimendæ controversiæ bonis, ut inquirunt, avibus tantillum operis commodabo.

4. PROPOSITIO I. Pueri decedentes priusquam sint regenerati baptismo, supernaturali beatitudine minime potiuntur.

Hæc propositio est de fide adversus Pelagianos definita à variis Conciliis, ut scribit S. P. lib. 11. de Orig. animæ cap. 12. id est, à Diospolitano, Carthaginensi, & Milevitano. Quibus adde Tridentinum sess. v. can. 4. & Florentinum sess. ultima. Demonstratur 1. ex Scripturis; nam Jo. 111. 3. habetur: *Nisi quis renatus fuerit, &c. non potest videre regnum Dei.* Quo testimonio percussus Pelagius i fitebantur parvulos baptizandos esse non propter salutem, & propter vitam æternam, sed propter regnum cælorum, ut Augustinus refert Serm. de verbis Apostoli quartodecimo. Atqui non solum à regno cælorum, sed etiam à salute & vita æterna huiusmodi parvuli exclusi sunt. Ergo supernaturali beatitudine non fruntur. Minorem probamus primo, quia commentitia est illa à Pelagianis excogitata inter regnum Dei, & inter æternam vitam distinctio, quemadmodum evici cap. 1. huius libri proposit. 2. argum. 3. Deinde ex eodem cap. Joannis versu 16. *Ut omnis qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam*, satis apparet eos, qui habituali fide non exornantur, esse æterna vita privandos. Quod in eodem Evangelio repetitur cap. v. 24. 40. &c. Demonstratur 11. Patrum auctoritate, maxime Augustini scribentis laudato Serm. de verbis Apost. 14. *Nos dicimus aliter salutem, & vitam æternam non habituros, nisi baptizentur in Christo.* Et in 11. de peccat. meritis cap. 16. *Multum autem fallit & fallitur, qui eos in damnatione prædicat non futuros, dicente Apostolo, Judicium ex uno delicto in condemnationem.* Adstipulantur Patres Concilii Carthaginensis, & Milevitani in Epistola ad Innocentium 90. & 92. inter Augustinianas: illi enim scribunt, *Parvulos etiam propter salutem, quæ per Salvatorem Christum datur, baptizandos (Pelagiani) negant, & sic eos mortifera ista doctrina in æternum necant: promittentes etiam si non baptizentur habituros vitam æternam, nec pertinere ad eos, de quibus Dominus ait: Venit enim filius hominis quærere, & salvum facere quod perierat.* Quam Pelagianam assertionem subinde anathematizant. Et Milevitani Patres: *Pueros*

quoque parvulos, si nullis innoventur Christianæ gratiæ Sacramentis, habituros vitam æternam nequam præsumptione contendunt, evacuantes quod dicit Apostolus, *Per unum hominem &c.* Vide & Innocentii Epistolam, ejusque sententiam apud S. Patrem libro 11. ad Bonifacium cap. 4. Nec non Gelasii ad Picensis Episcopos. Tertio refutatur hæresis Pelagianorum ratione: nam reposita beatitudo est Dei visio, ut docet Apostolus ad Corinth. 1. cap. 13. 12. & Joannes 1. cap. 3. 2. Hi pueri non videbunt Deum, ut est in se; Ergo privabuntur supernaturali beatitudine. Accedit nec Pelagianos tenuisse percipere, quænam sit hæc vita sempiterna extraregna cælorum, ut liquet ex Augustino cap. 21. de Peccato originali.

Advertendum obiter distare ab hæresi Pelagiana opinionem Gersonis affirmantis Ierm. de Nativ. Virginis quosdam pueros nondum natos, si forte morituri sint priusquam ad baptismum fluminis pervenire valeant, & præsertim parentes assidue orent, & in votis habeant, ut baptizentur, baptismi Spiritus Sancti misericorditer consecrari. Cujus opinionis suffragator est Gabriel Biel in 14. dist. 9. q. 2. & Cajetanus in 111. partem q. 68. art. 1. 2. & 11. Hi enim parvulis per Christi gratiam absque baptismo noxa originali deleta beatitatem, regnumque cælorum statuant. Sed paucos habet patronos commentum istud, meritoque refellitur. Primo enim diserte Augustinus lib. 11. de Origine Anim. cap. 12. adversus Vincentium Victorem affirmat, neminem, qui non renatus fuerit Christianæ fidei lavacro solvi ab originali peccato, nisi mysterium fidei in parvulis perficiatur atque impleatur, & perperam illius peccati abolitionem promitti absque Christi baptismo. Legatur & Epist. 57. ad Dardanum. Deinde non esse de parvulorum sine baptismo decedentium damnatione dubitandum, liquet ex Epistola 1. Siricii Papæ cap. 2. & ex Conciliis Africanis nuper laudatis, nec non ex plenariis Florentino, ac Tridentino, quæ definiunt necessum esse, ut peccatum originale lavacro regenerationis expietur, alias decedentes pueros æternam vitam non consequi. Legito Petavium lib. 1x. Theologorum Dogmatum cap. xi. Tandem si fide ac voto parentum possent pueri interiori baptismo consecrari; quamplures filii fidelium in utero matrum expiarentur, neque puerulos recens natos necesse foret ob damnationis periculum sacro fonte levare. Quod est nimium plaudere Novatori-

5. Opinio Gersonis & aliorum refutatur.

bus; à quorum dogmate Catholici omnes abhorrent.

6. PROPOSITIO II. Ficticia est illa naturalis beatitudo, quam benigniores quidam pollicentur infantibus.

Evincitur pluribus argumentis, quorum esto primum. Hæc assertio nulum in Scripturis vel Patribus fundamentum habet, quin, ut visum hæcenus, cum ex illis, tum ex his constat omnes ob Adæ delictum damnari, & excludi à regno, nisi lavacro regenerationis inundentur. In quo exilii ac damnationis statu puerulos beatitate quadam potitos quasi ludere, & in arundine longa equitare, nos quidem anilem fabulam arbitramur. Alterum est, quod si ad naturalem aliquam beatitudinem huiusmodi parvuli pervenirent, foret hæc medius ille locus inter regnum cælorum, & condemnationem, quem locum commenti sunt Pelagiani, & de quo Augustinus in primo de Origine animæ cap. 9. *Non baptizatis parvulis*, inquit, *nemo promittat inter damnationem, regnumque cælorum, quietis, vel felicitatis cuiuslibet, atque ubilibet quasi medium locum, hoc enim eis hæresis Pelagiana promittit.* Ubi non solius supernaturalis felicitatis, sed *cuiuslibet*, parvuli, qui non renati decedunt, asseruntur expertes. Tertium argumentum illud est, quod hi parvuli non sunt immunes à pœna & miseria, ut sequenti propositione demonstrabitur. Nequit autem beatitudo aliqua cum oppressione animi, ærumnisque consistere. Proximum est, quod hi parvuli stant sub dæmonis potestate, ut S. Pater affirmat lib. vi. contra Julianum cap. 8. & lib. ii. de Nuptiis cap. 18. quod etiam liquido colligitur ex baptizandorum exsufflationibus. Sub vexatione autem Dæmonum, *nonne universa, quam Deus instituit, natura turbatur?* Ait ipsemet Augustinus lib. i. Operis Imperf. cap. 88.

7. His accedit, quod gravissimorum Theologorum iudicio, non aliam beatitudinem parvulis decedentibus sine baptisinate promittebat hæresis Pelagiana, quam naturalem felicitatem. Ita sentit Estius in distinctionem 33. §. 7. ita Petavius lib. ix. de Prædest. cap. xi. n. 2. ita L'Herminier loco citato Concl. 2. & ex Nostratibus Norisius, & quos supra commemoravi. Id vero mihi satis compertum est. Nam Pelagiani duogenera vitæ distinguebant; unum est ἀναπαύσις, sive expertis peccati animus, cuius quisque naturæ viribus sibi met esset auctor, ita ut sine peccato vitam degens congruentem felicitatem assequeretur.

R.P. Berti Theol. Tom. III.

Posterior vita est adoptio, & dignitas filiorum, ad quos regnum cælorum hæreditario jure devolvitur. Atqui Pelagiani fatebantur pueros non baptizatos tali hæreditate privari: Ergo iis non aliam beatitatem pollicebantur, quam quæ naturæ viribus posset comparari, & nulum haberet supernaturalis beneficii ornamentum. Præterea Pelagiani fatebantur parvulos non esse vasa in honorem, nec eis deberi vitam æternam paratam credentibus, sed quamdam tantummodo felicitatem, in qua sine cruciatibus vitam agerent. Ita nimirum constat ex Augustino lib. i. de Prædest. Sanctorum cap. 13. lib. i. Operis Imperf. cap. 137. lib. ii. de Nat. & grat. c. 21. Ergo Pelagiani nunquam parvulis absque Christi Sacramento denatis aliam beatitatem spoponderunt, quam naturalem.

PROPOSITIO III. Parvuli cum originali reatu morientes dolore aliquo afficiuntur.

Mihi quidem, nisi omnino perdidici communem sensum, videtur hæc thesis manifestissima. Quæ est enim pœna, quæ damnatio, quodnam supplicium, ubi nullus dolor excruciat? Certe pœnæ ideam percipere non valeo, nisi animadversionem, incommodum, multatamque cui reus animo, aut corpore subijcitur. Nec pœnam subire ac luere crediderim, qui nec suscipiunt, nec perferunt. At non ea est cæterorum perceptio. Age ergo, disceptetur de propositione paulisper. Primum ob originale peccatum pueri nascuntur filii iræ, ut Apost. loquitur 2. cap. v. 3. ad Ephes. id est filii vindictæ, filii pœnæ, filii gehennæ, ut lectione 1. docet S. Thomas: iram ergo, vindictam, pœnam, gehennam perferunt, ac dependent. Deinde fides docet illos damnari & arceri à regno cælorum, quod gravissimum supplicium esse tradunt unanimi consensione Patres, maxime Chrysostomus hom. 47. & 57. ad Populum Antiochenum, & Basilus in Psalm. 33. Insuper per Concilium Florent. sess. ult. definitum est, *Illorum animas, qui in actuali mortali peccato, vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, pœnis tamen disparibus puniendas.* Quid est autem puniri, nisi castigari, plecti, supplicio affici?

Ex Augustino autem hæc delibo. Cap. 112. Enchirid. *Perire*, inquit, *à regno Dei, alienari à vita Dei, carere tam magna multitudine dulcedinis Dei . . . tam grandis est pœna, ut ei nulla possint tormenta quæ novimus comparari, si illa sit æterna.* Bene habet, inquirunt; sed hac pœna parvuli non excruciantur.

G

8. Conclusio tertia probatur.

9. Que confirmatur & auctoritate.

Ve.

Verum S. Pater lib. vi. contra Julianum cap. x. ita hanc responſionem expungit: *Si hoc eis non erit malum, non ergo amabunt regnum Dei tot innocentes imagines Dei. Si autem amabunt, & tantum amabunt, quantum innocentes amare debent regnum ejus, à quo ad ipsius imaginem creantur, nihilne mali de hac separatione patientur?* Et serm. 294. cap. 6. *Parvum malum est in hominis corde, qui societatem non querit Sanctorum, qui non desiderat regnum celorum? Si non desiderat, pena est de perversitate; si autem desiderat, pena est defraudata charitate.* Vide etiam lib. 111. contra Jul. cap. 3. & 12. & Operis Imperfecti lib. 111. n. 97. Præterea S. Pater lib. primo contra 2. Epistolas Pelagianorum cap. 22. expressis verbis scribit parvulos secundæ mortis subire supplicium. Item lib. 1. Operis Imperfecti n. 5. non solum rejicit medium illum locum Pelagianorum inter regnum Dei, & gehennam, sed etiam negat medium inter regnum bonis, & supplicium malis præparatum: & denique lib. 1. de peccatorum meritis cap. 16. & v. contra Julianum cap. 11. ait parvulos non baptizatos futuros in damnatione mitissima. At damnatio parvulorum dici non potest mitissima considerando in se pœnam damni: hoc enim sensu nulla tormenta possunt ei comparari, auctore ipsomet Augustino. Mitis est ergo & minus aspera, ut conficit premitque puerulos, quorum non est cruciamentum egregie summum, omnique immanitate eterimum, ut in adultis.

10.
Estratione.

Suppetit ad auctoritatem ratio. Primum quia cruciatur quisquis appetit adipisci non potest: Parvulorum animus quod appetit adipisci non potest, nempe Deum, ad cuius imaginem creati sunt: Ergo excruciantur. Deinde quomodo exules à patria, ac sub dæmonis potestate, ferrei scilicet, ac truculentissimi hostis, possunt non ingemiscere, nec indolere? Rursus adversa opinio, ut inquit Clariss. Theologus Estius cit. §. 7. dist. 33. veritatem peccati originalis evacuat; etenim peccato proprie dicto pœna proprie dicta respondet: Parvuli non regenerati rei sunt peccato proprie dicto: Ergo necesse est, ut ei pœna aliqua vera, ac propria respondeat. Postremo cur hi pueruli supplicium subire non debent? Num quod sint innocentes? Hæc est vetus querimonia Pelagianorum. An quod Deus speciali providentia efficiat ne triste quidquam illis accadat? Somnium istud est; nam in vasa contumeliæ apta in interitum non talis cura exercetur, sed ira. Fortassis cœlestis

regni ignorantia laborant? Sed illud amant, ergo norunt: sunt Dei imagines, ergo illius desiderio exardescunt: judicabuntur, ac stabunt ante Christi tribunal; ergo audient esse regnum ante mundi constitutionem præparatum electis. Hæc de tertia propositione; nunc agamus quod instat.

PROPOSITIO IV. Pueri cum Originali peccato decedentes plectuntur aliqua pœna sensus, licet in comparatione adultorum, mitissima.

11.
Conclusio
4ta. ponitur.

Sit primum pro hac sententia argumentum. Describitur universale judicium Matth. 111. 12. XIII. 36. XXV. 32. Apocalypf. xx. 15. aliisque in locis. Priori loco hæc verba occurrunt: *Cujus ventilabrum in manu sua: & permundabit arcam suam, & congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.* Quæ verba repetuntur Lucæ cap. 111. 17. Altero in loco legitur: *Colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum.* In tertio habetur: *Congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab hædis: & statuet oves quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris: & v. 41. Tunc dicet his, qui à sinistris erunt, discedite maledicti in ignem æternum.* Postremo ita tragoedia absolvitur: *Et qui non inventus est in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.* Parvuli sane non sunt triticum, quod congregetur in horreum: non sunt oves, quæ statuuntur à dextris: non sunt prædestinati, qui scripti inveniuntur in libro vitæ. Sunt ergo paleæ, & zizania alliganda ad comburendum: sunt hædi locandi à sinistris, & in gehennam trahendi: sunt reprobi detrudendi in stagnum ignis. Notissima sunt Augustini verba hoc argumenti generis mirifice comprobantis: *Venturus est Dominus* (inquit serm. 14. de verbis Apostoli cap. 3.) *& judicaturus de vivis, & mortuis, sicut Evangelium loquitur, duas partes facturus est, dexteram & sinistram. Sinistris dicturis est: Ite in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis ejus. Dextris dicturis: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi: hanc regnum nominat: hanc cum diabolo damnationem.* Nullus relictus est medius locus, ubi ponere queas infantes. Et paucis interjectis: *Qui non in dextera, proculdubio in sinistra. Ergo qui non in regnum, proculdubio in ignem æternum.*

Con-

13.
Refutatur re-
sponſio A.
A.

Contrariæ ſententiæ patroni reſpon-
dent primo parvulos non eſſe à Chriſto
judicandos. Sed hæc reſponſio everti-
tur validiſſimis momentis. Ac primum
iisdem, quæ produximus, literarum ſan-
ctarum testimoniis. Nam Matt. XXI. 36.
rogantibus diſcipulis ut edifieret pa-
rabolam zizaniorum reſpondit Dominus:
*Ager eſt mundus: bonum vero ſemen, hi
ſunt filii regni: zizania autem filii ſunt
nequam. Inimicus autem qui ſeminavit
ea, eſt diabolus. Meſſis vero conſum-
matio ſæculi eſt. Meſſores autem angeli
ſunt. Sicut ergo colliguntur zizania,
& igni comburuntur: ſic erit in conſum-
matione ſæculi. Omnis ergo qui in agro
mundi naſcuntur, ſive triticum ſint, ſive
zizania, in die meſſis ſunt colligendi,
atque vel in horreum congregandi, vel
igne inextingibili comburendi. Cap.
autem XXV. Congregabuntur, inquit Evan-
gelista, ante eum omnes gentes. Dein-
de futuros parvulos in ſiniſtra definit
Concilium Africanum celebratum an.
418. declarat. in Epist. ad Piconos S. Ge-
laſius: connumerat inter regulas fidei
Auguſtinus in Epist. 107. ad Vitalem,
ut demonſtrat laudato in loco Noriſius.
Rurſus: Pater omne iudicium dedit Fi-
lio: & poteſtatem dedit ei iudicium fa-
cere, quia filius hominis eſt, ut habetur
Joan. V. 22. 27. nimirum ideo Chriſtus
eſt iudex, quia Redemptor; atque, ut
explicat Auguſtinus, totum iudicare debet,
quia pro toto pretium dedit. Quid er-
go? Redemit omnes; omnes iudicabit.*

13.
Reſicitur
& aliorum
opinio.

Reſpondent alii eſſe quidem parvulos
judicandos, ſed non ituros in ignem.
Verum hos non moror. Nam ſi iudicandi
creduntur, aut in dextera ſtatuendi ſunt,
aut in ſiniſtra: ergo vel in regnum ibunt,
vel in ignem æternum. Ibunt, inquit
aliqui, ſed non cremabuntur. Nil ſoli-
dus hi crepant. Enimvero paleas com-
buret igni inextingibili: Zizania alli-
gabuntur in faſciculos ad comburendum:
Ibunt in ſupplicium æternum; clamat
Evangelista. Habet Græcus: *eis πόρας
αἰώνιον, in punitionem, & cruciatum
ſempiternum.* Deinde: quare hi parvu-
li mittuntur in ignem? Num ut inter
flamas cum pueris Babylonis Deo be-
nedicant? At inquit Regius Vates Pſal.
CXIII. 17. *Non mortui laudabunt te,
Domine, neque omnes qui deſcendunt in
infernum:* & Pſ. VI. 6. *in inferno autem
quis conſitebitur tibi?* Rurſus: ne igne
torqueantur, erunt flammæ ſingulari be-
neſicio cohibendæ. Sed cur tantus amor
in vaſa iræ, & vindictæ? Denique ſi fas
eſt hoc pacto ſacras literas detorquere,
dicamus & ſceleſtiſſimos in ignem æter-
R. P. Berti Theol. Tom. III.

num fore compingendos, non concre-
mandos. His autem obviam it Auguſti-
nus in 1. de Fide & Operibus cap. 15.
*Neque illud dici poteſt, in quo nonnulli
ſe ſeducunt, ignem æternum dictum, non
ipſam combustionem æternam: cum &
hoc prævidens Dominus ſententiam ſuam
concluſerit, ita dicens: ſic ibunt illi in
combustionem æternam; juſti autem in
vitam æternam. Erit ergo æterna com-
buſtio, ſicut ignis. Itaque ſi parvuli
ibunt in ignem; ibunt in ſup-
plicium, in combustionem, in ope-
rationem ignis, in cruciamentum, eis
μόρας αἰώνιον.*

Sunt qui reponunt cum Bellarmino,
hæcdoſ & agnoſ eſſe fideles, quorum
unus eſt paſtor, & agrum in quo ger-
minat triticum cum zizaniis ac paleis Ec-
cleſiam Catholicam. Quæ facillime con-
vellantur. Quid enim ſi dicatur nomi-
ne arceæ intelligi etiam poſſe mundum uni-
verſum? ait eruditus Jeſuita Simonettus
in hac quæſt. reſp. 2. ad opp. 2. Ego,
quod ita intelligatur, contendo; quo-
niam Chriſtus parabolam illam edifferens
ait: *Ager eſt mundus;* & Evangelista
explicans ovium, hæcdoſque magnum
gregem, inquit: *Congregabuntur ante
eum omnes gentes.* Animadvertit gravis
& præclarus Theologus L'Herminier
Tom. 6. pag. 419. Bellarminum hoc lo-
co ſibi non conſtare, nam fatetur quod
universali iudicio omnes omnino adveniunt
puſilli cum magnis, fideles cum infidelibus,
juſti cum peccatoribus. Hi ergo ſunt agni
& hædi, frumentum & paleæ, triti-
cum & zizania.

Addam ex Scripturis nonnihil. Apo-
calypſeos xx. 6. legitur: *Beatus & San-
ctus qui habet partem in reſurrectione
prima: In his ſecunda mors non habet po-
teſtatem.* Prima reſurrectio eſt anima-
rum, ſecunda corporum: prima mors
eſt ſeparatio animæ & corporis; altera
animæ & corporis ab omni felicitate di-
verſio, & damnatio perpetua. Ita do-
cent Auguſtinus xx. de C. D. cap. 6. Ful-
gentius lib. 1. ad Monimum cap. 6. &
colligitur ex eodem loco Apocalypſeos
v. 14. *Et infernus & mors miſſi ſunt in
ſtagnum ignis, hæc eſt mors ſecunda.*
Itaque ſic argumentari fas eſt. Mors
ſecunda habet poteſtatem in eos, qui non
habent partem in reſurrectione prima.
Parvuli decedentes cum originali pecca-
to non habent partem in reſurrectione
prima. Ergo in parvulos decedentes
cum originali peccato mors ſecunda ha-
bet poteſtatem. Argumentum iſtud ſup-
peditat mihi Auguſtinus ſcribens ſerm.
de Oſt. Paſch. 6. ſive 162. de Temp.

G 2

Mors

14.
Refutatur
quoque Re-
ſponſio alio-
rum.

14.
Probat
concluſio ex
ſcriptura.

Mors autem secunda ipsa est corporis & animæ punitio sempiterna. Per mortem vero secundam anima solius mali hominis æternum cum corpore suo cruciatur. Utraque ergo mors omnem hominem tenebat obstrictum, quia natura transgressio unumquemque peccatis propagat obnoxium. Quo in loco non solum Augustinus declarat secundam mortem esse illam, quæ & anima & corpus torquetur, quod etiam affirmat in capite nuper commemorato Fulgentius; sed asserit quoque deberi hanc mortem originali peccato.

16.
Probatur auctoritate Patrum.

Insuper probatur thesis sanctorum auctoritate. Augustini nonnulla recitata sunt: restant, quæ possent in medium asserri, longe plura: curabo manifestissima delibare. *Alsit*, inquit cap. 12. de dono persever. ut causam parvulorum sic relinquamus, ut esse nobis dicamus incertum utrum in Christo regenerati si moriantur parvuli transeant in æteram salutem: non regenerati autem transeant in mortem secundam. Citato sermone de verbis Apost. xiv. explicata Dominica sententia: *Ite in ignem æternum*, inquit: *Ecce exposuit tibi, quid sit regnum, & quid ignis æternus, ut quando confiteris parvulum non futurum in regno, fatearis futurum in ignem æternum. Regnum enim calor est vita æterna. Nec aliud etiam Paulus Apostolus cum terreret homines, non parvulos non baptizatos, sed scelestos, facinorosos, contaminatos, perditos, non eos terruit quod erunt in igne sempiterno, quo sine dubio ibunt, si non corrigantur: sed tantum terruit quia in regno non erunt; ut cum viderint se perdere spem regni, non viderent esse consequens, nisi penam ignis æterni. In Epistola etiam 28. num. 166. Ad Hieronymum: Certus sum, quæcunque anima (inquit) sine gratia Mediatoris & Sacramento ejus, in qualibet corporis ætate de corpore exierit, & in pena futuram, & in ultimo judicio recepturam corpus ad penam. Libro v. contra Julianum cap. 8. nunc xii. aperte pronunciat de parvulis non renatis ignibus æternis arduos. Et denique in tertio Operis Imp. num. 199. ita Julianum alloquitur: Si non eruitur à potestate tenebrarum, & illic remanet parvulus: quid miraris in igne æterno cum diabolo futurum, qui in Dei regnum intrare non finitur?*

17.
Refertur responsio ad ventariorum.

Quid ad tam aperta loca Adversarii? Quidam respondent, Augustinum rem habere cum Pelagianis, & impugnare duntaxat fictam illam beatitatem,

quam hi parvuli sp. omittēbant: asserere, cum cæteris peccatoribus etiam pueros damnari, comparate ad carentiam visionis Dei, & loci infernalis horrorem; abreptum denique æstu disputationis adhibuisse rigidiorē, & Scythicam orationem. Arbitror solâ librorum Augustinianorum lectione hæc magnorum virorum dicta refelli. Augustini sententia est, parvulos non baptizatos ire in ignem æternum, affici pœna ignis æterni, arsurus ignibus æternis: nec rejicit tantummodo medium locum confictum à Pelagianis, sed qualemcunque inter dexteram & sinistram, inter regnum electorum, malorumque supplicium. Ac opinione nostra nec fallitur, quia Divinarum Scripturarum ducitur auctoritate: nec rigidiorē sententiam amplectitur, quoniam per unum hominem peccatum in omnes pertransiit, & qui gerantur ex Adam, sunt natura filii iræ, filii vindictæ. Debita reverentia dictum velim. Etiam Julianus Pelagianorum pestilentissimus lib. 1. Op. Imperf. num. 48. sententiam Augustini immanem ac funestam appellat, negans DEum æternis ignibus parvulos tradere. Nunquid obiectum sibi rigorem Augustinus emollit? Nunquid affirmat igne pueros non confici? Annuat, & agnoscendum deprædicat Judicium occultissimum quidem, sed sine ulla dubitatione justissimum.

Respondent alii, mentem Augustini aliunde ex ejus libris patescere. Nam memorata ad Hieronymum Epistola, *Sed cum ad penas, inquit, ventum est parvulorum; magnis mihi crede coarctor angustis, nec quid respondeam prorsus invenio. Quibus videtur nihil S. Patrem finite pronunciavisse. Futuros etiam hujusmodi parvulos in damnatione missima scribit libro v. contra Julian. cap. xi. in 1. de peccator. meritis cap. 16. & Ench. cap. 93. Si autem loca Augustini penitus inspiciantur; his quoque assertum nostrum firmatur. In Epistola enim illa, integra Augustiniana periodus est: *Sed cum ad penas ventum est parvulorum, magnis mihi crede coarctor angustis, nec quid respondeam prorsus invenio, non solum eas penas dico, quas habet post hanc vitam illam damnatio, quo necesse est trahantur, si de corpore exierint sine Christianæ gratiæ Sacramento, sed eas ipsas, quæ in hac vita dolentibus nobis versantur ante oculos, quas enumerare si velim, prius tempus, quam exempla deficient. Ergo ut in hac vita, ita in damnatione, ad quam trahuntur, parvulos**

No
spo
A.
ciu

Ref
ten
gul

vulos poenam dare, Augustinus censet indubiatum. Arduum putat ac perdifficile demonstrare humana ratione quomodo traducatur peccatum, quod tantorum malorum est causa: unde inquit, quid de animorum origine sentire commodius valeat; aut si poenis tantis mulctari possunt parvuli sine peccato, rogat ut id ei velit Hieronymus edisserere.

Hæc pariter de mitissima parvulorum damnatione in v. contra Julianum libro leguntur: *Ego autem non dico, parvulos sine Christi baptismo morientes tantâ penâ esse plendos, ut eis non nasci potius expediret; cum hoc Dominus non de quibuslibet peccatoribus, sed de sceleratissimis, & impiissimis dixerit. Si enim quod de Sodomis ait, & utique non de solis intelligi voluit, alius alio tolerabilius in die iudicii punietur: quis dubitaverit parvulos non baptizatos, qui solum habent originale peccatum, nec ullis propriis aggravantur, in damnatione omnium levissima futuros? Itaque mitissima est parvulorum damnatio, quia non tanta poena plectuntur, ut peccatores nequissimi; qualis est Judas, cujus immane flagitium Salvator Matth. xxvi. 24. his verbis expressit: Bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille. Est enim in damnatis, ut unus altero iniquior, ita poena magis, aut minus acerba. Adde quod Augustinus poenam damni, ut proposuit, 3. dictum est, censet esse gravissimam. Erit ergo mitissima parvulorum damnatio, non poena damni, sed sensus.*

Confidentius regerunt alii, Augustinum proprio Marte, & absque opinio-
num delectu contrariam ceteris Patri-
bus sententiam eudisse. Hos detineam
paullulum, opus est. Principio memi-
nisse juvat, S. Patrem sermonem 14.
de Verbis Apostoli recitavisse Cartha-
gine ad populum, jubente Aurelio Pri-
mate totius Africæ anno 413. ex quo
recte infert Norisius Augustinianam do-
ctrinam nec novam fuisse, nec singula-
rem. Secundo vetustissimus Auctor Hy-
pognosticon, id est, subnotationum, lib.
v. cap. 5. sic placitum, scitumque no-
strum confirmat: *Finge Pelagiane lo-
cum ex officina perversi dogmatis tui,
ubi alieni à Christi gratia vitam requiei,
& gloriæ possidere parvuli possunt. Dex-
tera est iusti iudicis sedentis, & sini-
stra: regnum, & gehenna: vita & mors:
iusti, & iniqui. In dextera igitur iusti
sunt constituti, in sinistra operarii ini-
quitatis: in regno requies baptizato-
rum, in gehenna pena incredulorum.*

*vita ad letitiam gloriæ, mors ad fle-
tum & stridorem dentium: iusti in re-
gno Patris cum Christo, iniqui in igne
æterno parato diabolo, & angelis ejus.*
S. Fulgentius in libro de Fide ad Pe-
trum cap. 27. *Firmissime, inquit, tene,
& nullatenus dubita, non solum homines
jam ratione utentes, verum etiam par-
vulos, qui sive in uteris matrum vivere
incipiunt, & ibi moriuntur, sive jam
de matribus nati, sine Sacramento san-
cti baptismatis, quod datur in nomine
Patris & Filii & Spiritus Sancti, de
hoc seculo transeunt, ignis æterni sem-
piterno supplicio puniendos. Quæ non
proprio privato iensu Fulgentius scri-
psit, sed, ut constat ex priore capite
libri, ei subscripserunt Episcopi quin-
decim: nec ibidem contra Pelagianos
disceptat, sed Petro Diacono clarissi-
mo, doctissimoque viro quadraginta
capitula ad regulam fidei, ut ait cap. 44.
pertinentia proponit. Quare Fulgentii
verba sub nomine Augustini à Gratia-
no in canonem relata sunt de Conf.
dist. 3. can. *Firmissime.* Idem confir-
mat Fulgentius in libro 1. de verit. Præ-
dest. cap. 12. & de Incarnat. & gratia
Christi expressissimis verbis. Vide Pe-
tavium Tom. 1. pag. 376. & Vossium
Tom. 6. pag. 637. & iudex esto, num
Fulgentius ita possit exponi, ut parvuli
interminabilibus ignis æterni penis non
cruciantur. In hæc enim verba statim
offendes: *Necesse est cum corpore in-
terminabilia gehennæ substinere suppli-
cia: tum in hæc: interminabilibus ignis
æterni cruciabitur penis. Quisnam? In
originali peccato quisquis vivere ita in-
cipit, ut ante finiat vitam, quam ab ejus
obligatione solvatur: Imago Dei, quæ
nihil potuit per seipsam delinquere. Hæc
Fulgentius. Addas librum de Incarna-
tione editum nomine omnium Episcopo-
rum in Sardinia ob fidei causam exulan-
tium.**

Jam summatim reliqui sunt perstrin-
gendi. Hieronymus in fine tertii contra
Pelagium Dialogi ait: *infantulis origina-
ria labe inquinatis æternæ miseriæ cru-
ciatus preparari.* Magnus Gregorius
lib. 9. Mor. cap. 12. scribit: *Propterea
tormenta percipiunt.* Prudentius Tri-
castinus Antistes de Prædest. cap. 16.
Perpetua plexione damnantur. Isidorus
Hispalensis lib. 1. num. 26. diff. sp. *Cum
carne commune habebunt peccatum, &
pari iudicio damnabuntur in ignem æter-
num.* Aelredus Anglus Synchronus
S. Bernardi lib. 1. speculi charitatis cap.
15. *Injustum æstimas, ut lignum in-
utile & infructuosum ignis depascatur? Co-
gita*

21.
Probatum ul-
terius con-
clusio au-
thoritate Pa-
trum.

19.
Novæ re-
sponiones
A. A. rejici-
untur.

20.
Referunt sen-
tentiam S. Au-
gustini.

gita quæso, totum humanum genus quasi lignum aridum, lignum infructuosum, lignum in ipsa radice vitiatum, utpote veneno antiqui serpentis insitum, iustissimis addictum flammis, igni destinatum, adjudicatum damnationi. Aelredi sententia deprompta videtur ex cap. 111. Matth. vers. 10. Alcimi Aviti in Carmine ad Fuscina Sororem hæc sunt verba,

Quæ flammis tantum genuerunt pignora matres.

Plura ex his collegit primum Ariminensis: selegit illustriora Petavius: permulta Vossius: omnia cumulate & erudite Norisius; hinc posteriores degustarunt.

Allata sunt propositione 3. verba Florentini Concilii. Horum sensus est: *Isdem inferni penis puniendas eorum, qui cum solo originali peccato moriuntur, animas, quibus cæterorum, qui in actuali mortali decedunt. Horum autem pena sunt combustio ignis, ut Augustinus supra citatus à nobis observat. Ut igitur quamvis eorum, qui in lethali culpa pereunt, dissimile sit in eadem concrematione iudicium, una est tamen cruciantium pena flammarum: ita parvuli inæquali quidem flammarum cruciatu torquentur; sed torquentur tamen.* Agnoscis opinor, verba Petavii. Hactenus dictis satis superque refelluntur, qui verba Augustini aut detorquent, aut elevant.

224
Ac ratione.

Sit postrema argumentatio à ratione; quamvis Theologo nulla validior est ratio, quam à Divinis Scripturis, eorumque Patrum auctoritate, qui dirimendæ controversiæ contulerunt quantum ipsorum animo erat roboris, & nervorum. Sæpenumero dictum est parvulos esse sub diaboli potestate: quod probant exsufflationes Ecclesiæ, scribit Augustinus lib. 1. de peccat. meritis cap. 34. lib. 1. de Nuptiis cap. 23. lib. 111. Operis

Imperf. cap. 200. & definit Tridentina Synodus sess. v. de Originali peccato. Atqui Diabolus, dum ei occulta iustitia permittitur, captivos parvulos in hac vita vexat, animam & corpus affligit, sensus, sanitatemque pervertit, ut experimento compertum est, & idem Augustinus docet in 1. Op. Imperf. cap. 88. Iactabit ergo vehementius, affliget, pessundabit, cum directos, inferisque aservatos vindice flamma constringet, Deinde si verum esset, quod Adversarii confidentissime urgent, Originali peccato nullam sensibilem pœnam correspondere, non possent absque iniustitia plecti morte corporis: *Habet enim asperum sensum, & contra naturam vis ipsa, qua utrumque divellitur quod fuerat in vivente conjunctum atque conserutum, quamdiu moratur, donec omnis adimatur sensus, qui ex ipso inerat animæ carnisque complexu, lib. XIII. de C. D. cap. 6.* Atqui ob peccatum originale pueri morte corporis afficiuntur. Ergo originali peccato pœna quoque sensibilis correspondet. Quidquid enim sit de statu puræ naturæ, in quo plurium sententia homines nascerentur morti obnoxii; indubitatum nunc est, mortem merito infligam esse peccati. Postremo (videor enim satis de hac quæstione disseruisse) parvuli baptizati de alieno merito reportant bona corporis, quoniam in regeneratione spiritali evacuaturo peccati, & per baptismum adfiscuntur in Ecclesiam Christi, qui sanctificat animam, & glorificat corpora: ergo non baptizati reportant mala corporis, quia generatione corporali trahunt ex Adam carnem peccati, & per noxam originariam numerantur in familiam diaboli, in cujus domo est cruciatus animi, & corpus esca flammarum. Vide quæ diximus cap. 1. huius libri ad ultimam objectionem.

C A P U T IX.

Refelluntur oppositæ sententiæ argumenta.

S U M M A R I U M.

1. Obiectio 1. Solvitur.
2. Obiectio 2. Refutatur.

à N. 3. Usque ad N. 13. aliæ adducuntur objectiones.

I.
Solvitur 1.
Obiectio.

Qui arbitrantur parvulos, si non regenerati è vita exceßerint, nullo ignis supplicio in inferis confici, primum adversus nos literarum sanctorum auctoritate belligerant. Apostolus, inquit, in 2. ad Corinth. v. 10. ait:

Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit sive bonum, sive malum. Apocalypsis 18. v. 7. habetur: Quantum glorificavit se, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & lucum.